

Розділ 3

Економіка підприємства та організація виробництва

УДК 338.246

П.Ю. Буряк, У.З. Ватаманюк-Зелінська

Роль виробничого підприємництва у сучасному розвитку промислового сектора економіки регіону

Досліджено вплив допоміжних виробництв на економічний потенціал промислового підприємства. Аналізуються основні показники діяльності суб'єктів господарювання за розмірами та видами промислової діяльності. Акцентується увага на необхідності формування механізму ефективного використання економічного потенціалу виробничих галузей промислового комплексу регіону.

Ключові слова: регіональна політика, промисловість, підприємництво.

Постановка проблеми

Зважаючи на формування сучасного типу економіки, розвиткові котрої передують виникнення нових галузей (інтернет-економіка, електронна комерція, електронний банкінг та ін.) слід визнати, що її становлення нерозривно пов'язане із новими моделями ведення бізнесу. Міжнародний досвід позитивно характеризує ті моделі організації виробничо-господарської діяльності, які передбачають зміну структури компаній за рахунок їх об'єднання із метою створення нових конкурентоспроможних і фінансових структур. Цей процес включає концентрацію капіталу, виробничих потужностей та взаємну інтеграцію підприємств з багатогалузевим підприємницьким профілем діяльності і вимагає нових механізмів реструктуризації існуючого корпоративного сектора економіки країни.

Покращення ефективності функціонування промислових підприємств в Україні також пов'язано із підвищенням оперативності управління їх господарською діяльністю і передбачає налагодження внутрішніх та зовнішніх зв'язків щодо ресурсного забезпечення та збуту продукуюваної ними продукції. Однією з можливих форм такої співпраці є договірне оформлення взаємин між суб'єктами господарської діяльності, що, в довгостроковій перспективі передуює створенню великих корпоративних структур (стратегічних альянсів), а в короткотерміновому періоді – це координація діяльності підприємств основного та допоміжного виробництва, спрямована на посилення конкурентних переваг та підвищення економічного потенціалу суб'єктів господарської діяльності основного виробництва. Такий напрям співпраці передбачає:

- кооперативну, а не конкурентну форму взаємин між сторонами;
- повну самостійність провадження власної господарської діяльності кожним із суб'єктів (співпраця на договірних засадах);

Буряк Петро Юрійович, доктор економічних наук, професор, ректор Львівської державної фінансової академії; Ватаманюк-Зелінська Уляна Зеновіївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедр державних фінансів Львівської державної фінансової академії.

© П.Ю. Буряк, У.З. Ватаманюк-Зелінська, 2011

- контроль взаємовідносин – в межах, обумовлених договором;
- реалізація стратегічної мети підприємства – індивідуальна у кожного з суб'єктів (в перспективі, за умови інтеграції, спільна);
- підвищення конкурентоспроможності суб'єкта господарської діяльності основного виробництва за рахунок отримання послуг підприємств допоміжного виробництва.

В даному випадку господарський суб'єкт основного виробництва (велике підприємство) є виробником кінцевого виду продукції, яка призначена для реалізації. Такий продукт створюється у результаті виробничих відносин між цим суб'єктом господарської діяльності та малими підприємствами допоміжного виробництва. Останні, у свою чергу, стають постачальниками засобів виробництва або предметів споживання для великого підприємства, що, загалом, формує спеціалізацію тієї чи іншої галузі промислового комплексу.

Основний аспект співпраці підприємств основного та допоміжного виробництва на регіональному рівні полягає у залученні суб'єктів малого бізнесу до формування і реалізації пріоритетних завдань промислової політики регіону. Розвиток підприємницьких процесів, як фактор ринкових перетворень, сприяє послідовній реалізації принципів економічної політики, є її стимулом до стабільного зростання і повністю ґрунтується на науково-технічному потенціалі країни. Стратегія сталого розвитку будь-яких економічних процесів так чи інакше пов'язана із діяльністю економічних суб'єктів, тому державна політика прямо чи опосередковано розрахована на здійснення впливу щодо їх функціонування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано рішення даної проблеми

Підприємництво, розвиваючись за рахунок поєднання інноваційних рішень та організаційних нововведень, здатне створити одну з умов для практичної реалізації моделі «досконалої конкуренції». Це пояснюється перш за все тим, що за наявності великої кількості малих суб'єктів господарської діяльності, сфера функціонування котрих практично не обмежена, державна регіональна політика повинна бути орієнтована на створення умов конкурентного середовища, що забезпечить вагоме місце підприємницького сектора в стратегії економічного зростання України. Перспективам розвитку підприємницьких процесів приділяли увагу багато вітчизняних економістів, зокрема Варналій З.С. [1], Говорушко Т.А., Тимченко О.І. [2], Ващенко К.О., Воротін В.Є., Геєць В.М., Кужель Е.М., Ліанова О.В. [3], Дмитриченко Л.І. [4], Долгальова О.В., Козаченко Г.В. [5], Козаченко Г.В. [6], Козоріз М.А. [7], Кондратюк Т.В. [8], Литвиненко В.М. [9]. Проте, проблема виробничого підприємництва, як допоміжного атрибуту розвитку основних виробництв, потребує ґрунтовніших досліджень.

Мета статті – обґрунтування виробничих аспектів співпраці великих промислових підприємств із підприємствами малого бізнесу з метою посилення конкурентних переваг та підвищення економічного потенціалу суб'єктів господарської діяльності основного виробництва.

Викладення основного матеріалу дослідження

Звертаючи увагу на основні показники діяльності суб'єктів господарювання за останній період, слід відзначити, що кількість підприємств малого бізнесу, порівняно із кількістю великих – є переважаючою. Це зумовлено, передусім, можливістю швидкої окупності вкладених фінансових ресурсів у розвиток малих підприємств, тому

переважна їх більшість працює у сфері торгівлі, де, по суті, не відбувається продукування товарної продукції.

Частка підприємств малого бізнесу серед загального числа усіх суб'єктів господарювання становить 93,7% – у 2009 р. і динаміка їх кількості за останні десять років зростає із 44-ьох шт. у 2000 р. до 75-ти шт. у 2009 р. (на 10 тис. осіб наявного населення) [10]. Основні показники діяльності підприємств – суб'єктів господарювання за розмірами наведено в табл. 1 (без урахування результатів діяльності банків, фермерських господарств, бюджетних установ). Та кількість малих підприємств не є показником, який характеризує стан малого бізнесу в цілому. Так, чисельність працюючих таких підприємств становить лиш 26% загального їх числа по усіх суб'єктах господарювання. Відповідно і фонд оплати праці на них складає 15,8% обсягу фонду заробітної плати великих та середніх підприємств.

Таблиця 1 – Основні показники діяльності підприємств – суб'єктів господарювання за розмірами у 2009 році [10]

	Великі підприємства	Середні підприємства	Малі підприємства
Кількість підприємств на 10 тис. осіб наявного населення, одиниць	-	5	75
Частка кількості підприємств відповідного розміру у загальній кількості, %	0,5	5,8	93,7
Кількість зайнятих працівників (штатні, позаштатні та неоплачувані працівники), тис. осіб	3278,7	2860,9	2152,0
у % до загальної кількості зайнятих працівників	39,5	34,5	26,0
Кількість найманих працівників (штатні та позаштатні працівники), тис. осіб	3278,6	2859,9	2067,8
у % до загальної кількості найманих працівників	40,0	34,8	25,2
Середньомісячна заробітна плата найманих працівників, грн	2476,95	1477,14	1117,20
Фонд оплати праці, млн грн	97451,9	50693,4	27721,7
Обсяг реалізованої продукції, (робіт, послуг), млн грн	1249361,4	1037727,9	455431,2
у % до загального обсягу реалізованої продукції (робіт, послуг)	45,6	37,8	16,6

Частково це пояснюється невеликою кількістю працівників підприємств малого бізнесу, що обумовлено законодавчо: «малими (незалежно від форми власності) зараз визнаються підприємства, в яких середньооблікова чисельність працюючих за звітний (фінансовий) рік не перевищує п'ятдесяти осіб» [11]. Така ситуація виправдана і донедавна характеризувала підприємницький сектор, як малочисельне функціонуюче господарство (до прийняття Господарського кодексу України малими вважалися підприємства: у промисловості й будівництві – з числом працюючих до 200 чоловік; у науці й науковому обслуговуванні – до 100 чоловік; в інших галузях виробничої сфери (крім роздрібної торгівлі) – до 50 чоловік; у галузях матеріального виробництва – до 25 чоловік; у роздрібній торгівлі – до 15 чоловік) [12].

Крім того, невеликі обсяги виробництва і реалізації продукції (робіт, послуг) підприємствами малого бізнесу (16,6% її загального обсягу у 2009 р.) свідчать про потребу збільшення їх економічного потенціалу, тобто виробничих можливостей та фінансового результату діяльності, і особливо це стосується підприємств промислового сектора.

Аналізуючи фінансові результати діяльності малих підприємств у промисловості за останні роки (з урахуванням положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань регулювання підприємницької діяльності» [13]), слід відмітити, що їх фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування – зменшується з 251,9 млн грн прибутку у 2006 р. (105,8 млн грн – у 2007 р.) до 2248,1 млн грн збитку у 2008 р. Хоч кількість підприємств, які одержали прибуток (збиток), у відсотках до загальної кількості підприємств коливається в межах 62-67% (33-38%).

Зауважимо, що збільшення кількості збиткових малих підприємств промислового сектора не обмежується 2008 р. – ця тенденція спостерігається протягом усього аналізованого періоду, включаючи 2010 р. Основною причиною виникнення даної ситуації є можливість створення малих підприємств з метою отримання бюджетного відшкодування за рахунок мінімізації нарахування і сплати ними податків без порушення норм чинного законодавства. Види фінансово-господарської діяльності таких підприємств дозволяють застосовувати нульову ставку по ПДВ та визначати від'ємне значення податку до відшкодування, а це, в свою чергу, призводить до мінімізації фінансових результатів господарської діяльності. Удосконалення норм податкового законодавства України з прийняттям Податкового кодексу, в найближчому періоді змінить цю ситуацію.

Можливості підприємництва у сучасному розвитку промислового сектора економіки є перспективними з огляду на потребу у використанні допоміжних виробництв для ефективного функціонування виробничих галузей промисловості. Структурний вплив допоміжних виробництв на економічний потенціал промислового підприємства представлено на рис. 1.

Структуризація економічного потенціалу виробничого підприємства за окремими елементами включає сукупність потенціалів різних видів його економічних ресурсів. Так, виробничий потенціал розглядається як здатність даного суб'єкта господарювання випускати максимальний об'єм продукції, виходячи із власних виробничих потужностей та можливості ефективного використання трудових, інвестиційних, техніко-технологічних та природних ресурсів. За рахунок використання допоміжних виробництв підприємницького сектора економіки регіону досягається ефекту збільшення економічного потенціалу великих промислових підприємств. Такий вплив характеризується наступним:

- не змінює інвестиційного потенціалу основного виробництва, тобто не передбачає будь-яких капітальних вкладень, а також фінансових ресурсів для участі в капіталі інших підприємств (фінансових інвестицій) – таким чином інвестиційна привабливість цього підприємства не змінюється;

- збільшує інноваційний потенціал промислового підприємства внаслідок впровадження у практику господарської діяльності нових конструктивних елементів машин і механізмів, конструкційних матеріалів, інструментів і т.п. Внаслідок цього нівелюються усі витрати, пов'язані з модернізацією продукції, розробкою і впровадженням у виробництво нового обладнання і технологій її виготовлення. Це, в свою чергу, дозволяє виробничим підприємствам швидко адаптуватися до умов

ринкового середовища, реагувати на кон'юнктуру товарного ринку. Проте така можливість аж ніяк не виключає потреби збільшення їх інноваційного потенціалу за рахунок освоєння випуску нових видів продукції, розробки і впровадження у виробництво нових технологій та методів управління. Ці зміни є поступовими, і можуть не співпадати в часовому інтервалі, проте вони являються передумовою до покращення рівня економічного потенціалу окремого промислового підприємства, а його співпраця у цій галузі із підприємницькими структурами дозволяє швидко реагувати на попит з боку споживача на товари з покращеними характеристиками і мати можливість реалізувати стратегію власного інноваційного розвитку.

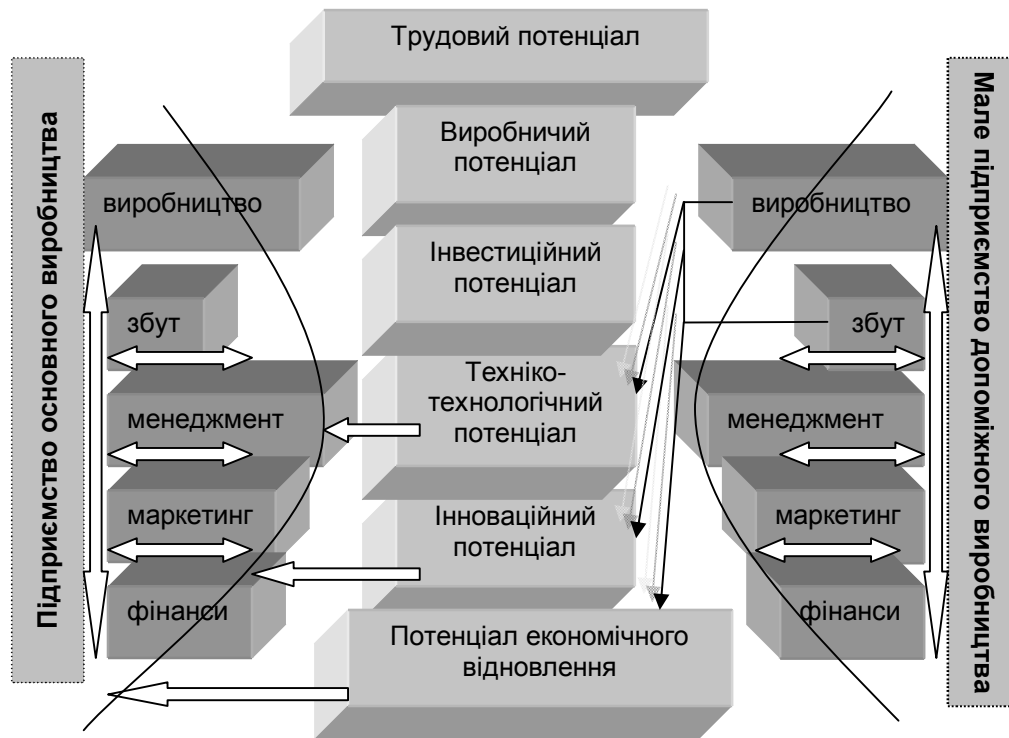

Рис. 1. Структурний вплив допоміжних виробництв на економічний потенціал промислового підприємства

За рахунок впливу допоміжного виробництва великі підприємства промислового сектора, при правильній побудові таких взаємовідносин, розширюють можливості для нових видів діяльності. Так, розглядаючи техніко-технологічний потенціал суб'єктів господарської діяльності, слід зауважити, що він характеризує кількість та якість їх виробничих засобів (незавершеного виробництва, виробничих запасів і витрат) та визначається рівнем прогресивності технологій, від використання котрих залежить ресурсоємність та якість продукції підприємства. Виробничі аспекти співпраці із підприємствами малого бізнесу підвищують техніко-технологічний потенціал великих промислових підприємств, впливаючи на величину та якість їх виробничих ресурсів. Проте, навіть достатній виробничий ресурс не повністю характеризує здатність

промислового підприємства досягти стратегічної мети власного розвитку.

Споживання та відновлення окремих ресурсів суб'єктом господарської діяльності характеризується його потенціалом щодо економічного відновлення. Здатність суб'єкта господарювання використовувати і відновлювати у тій чи іншій формі, в процесі власного лише функціонування, окремі види ресурсів оцінюється як передумова його стійкого розвитку, та за умови, що реалізація і побудова даних процесів є раціональною. Значний вплив на потенціал економічного відновлення створюють види споживчих ресурсів (в т.ч. природних) та методи управління об'єктом (підприємством), а співпраця великих та малих суб'єктів господарської діяльності створює широкі можливості для його зростання.

За умови ресурсно-функціонального підходу, при розгляді економічного потенціалу підприємства, слід відзначити таку його складову, яка характеризує кількість та якість трудових ресурсів, тобто його трудовий потенціал. При співпраці двох суб'єктів господарювання, об'єктивно, мале підприємство, що спеціалізується на допоміжному виробництві, не впливає на трудовий потенціал великого, скоріше навпаки – ефективні управлінські рішення, планування і моделювання зросту економічного потенціалу великого підприємства можливі у реалізації лише за умови правильної організації праці та побудови взаємозв'язків між суб'єктами господарської діяльності, що обумовлено залученням і використанням якісних (інтелектуальних, освічених і т.д.) трудових ресурсів.

У цілому, достатньо високий потенціал промислових підприємств є передумовою до зростання економічного потенціалу виробничих галузей економіки регіону та збалансованого розвитку цього адміністративно-територіального комплексу. При реалізації основних засад регіональної промислової політики, для ефективного управління територіальним розвитком, необхідно враховувати соціально-економічний та екологічний аспекти функціонування регіону, а також можливості відтворення та ефективного використання наявної в нім ресурсної бази суб'єктами виробничо-господарської діяльності, які провадять її в межах даної території.

Розвиток регіону в умовах ринкової економіки характеризується не лише величиною економічного потенціалу підприємств його пріоритетних галузей. Враховуючи сукупність потенціалів усіх функціонуючих підприємств, додатково, регіон має власний інноваційний, трудовий, інвестиційний, науково-технічний та ін. потенціали. І загалом, економічний потенціал будь-якої адміністративно-територіальної одиниці визначається, насамперед, ефективністю використання їх сукупності в цілому. У зв'язку з цим, постає необхідність формування механізму, який би забезпечував ефективне застосування економічного потенціалу регіону для розвитку виробничих галузей його промислового комплексу. Механізм повинен передбачати ефективні методи регіонального управління, особливо, в умовах виходу з кризи.

Суспільно прийняті норми визначають моделі організації виробничо-господарської діяльності, котрі підлягають загальносвітовим стандартам і забезпечують рівновагу у соціальній, економічній і екологічній сферах суспільного життя. У зв'язку з цим, в умовах реалізації інтеграційних процесів, – управління регіональним розвитком повинно передбачати методи стимулювання пріоритетних видів виробничо-господарської діяльності, використовуючи для цього планування, прогнозування та моделювання економічного потенціалу, – окремих промислових підприємств, виробничих галузей та територіальних комплексів. Зважаючи на прогресивний метод організації і побудови взаємозв'язків великих підприємств із суб'єктами малого бізнесу, доцільним є також формування механізму ефективного використання економічного потенціалу виробничих

галузей промислового комплексу регіону на основі співпраці саме цих суб'єктів господарської діяльності. Схема процесу формування механізму ефективного використання економічного потенціалу виробничих галузей промислового комплексу регіону представлена на рис. 2. Це дозволяє використати переваги бюджетної підтримки підприємств малого бізнесу для допоміжного виробництва з метою нарощування промислового потенціалу адміністративно-територіального комплексу.

Слід зазначити, що можливості бюджетної підтримки допоміжних виробництв для виробничих галузей регіону, які є пріоритетними у розвитку цієї адміністративно-територіальної одиниці, стають передумовою сучасного розвитку даної території на засадах збалансування економічної, екологічної та соціальної його складової. Таке зумовлено можливістю використання різних форм бюджетної підтримки виробників споживчого сектора – тобто великих компаній, та підприємницького сектора – тобто допоміжних комплексувальних виробництв.

Для реалізації заходів регіональної політики перспективною є також адаптація регіональних програм розвитку до потреб адміністративно-територіальної системи за рахунок їх бюджетної підтримки. Даний напрям забезпечить надходження коштів до місцевих бюджетів внаслідок прибуткової діяльності суб'єктів підприємництва, оскільки надходження єдиного податку зараховуються до спеціального фонду (бюджету розвитку) бюджетів місцевого самоврядування. Це дозволить органам місцевої влади використовувати ці фінансові надходження для стабілізації розвитку адміністративно-територіальної одиниці. Проте, дане джерело не в змозі забезпечити очікуваного наповнення місцевих бюджетів.

Одним із можливих напрямків дієвої організації роботи ОМС та СПД є використання окремих методів підтримки виробничих комплексів: методів кредитування – надання коштів на поворотній основі та інвестування – виділення фінансових ресурсів на безповоротній основі. Для повного або часткового виконання боргових зобов'язань суб'єктів господарювання, що здійснюватимуть реалізацію інвестиційних проектів, можуть надаватися місцеві гарантії [15]. Такий метод фінансової підтримки підприємств пріоритетних галузей економіки регіону забезпечить необхідне фінансування виробничих галузей промислового комплексу, за умови впровадження суб'єктами господарської діяльності ресурсозберігаючих технологій. Початковим фінансовим ресурсом гарантування боргових зобов'язань можуть стати надходження єдиного податку до бюджету розвитку; за рахунок надходжень плати від надання гарантій органами місцевого самоврядування, останні в змозі реалізовувати власну фінансово-кредитну діяльність.

Перспективним для територіальної громади міста може стати варіант, який передбачає, з боку виконавчих органів місцевого самоврядування, – сприяння створенню регіональних гарантійно-кредитних установ, за участі ОМС у їх статутному капіталі. За подальшого ефективного функціонування таких інституцій місцеві бюджети отримують додаткове джерело власних доходів, а суб'єкти господарської діяльності основного та допоміжного виробництва пріоритетної галузі економіки регіону в змозі розраховувати на необхідну фінансову підтримку.

За умови оптимального поєднання ефективних управлінських рішень у сфері виробництва, внаслідок залучення до співпраці підприємств сектора малого бізнесу, виробничі підприємства в змозі підвищити власний економічний потенціал, а також не втратити позицій на ринку. Одним з варіантів такої співпраці може стати використання даними суб'єктами господарської діяльності спільної ресурсної бази.

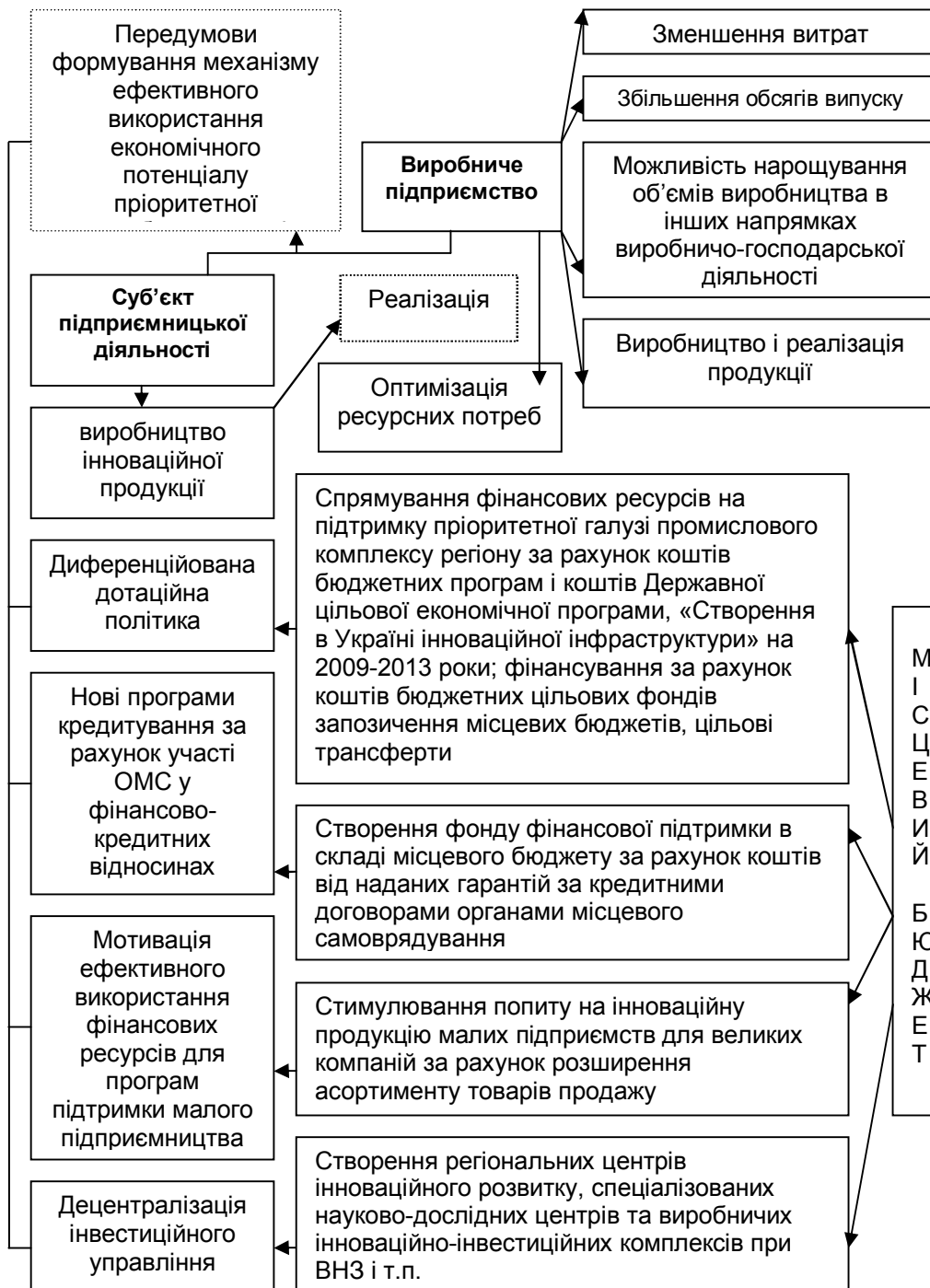

Рис. 2. Схема процесу формування механізму ефективного використання економічного потенціалу виробничих галузей промислового комплексу регіону

Висновки

Умови ринкової економіки вимагають від виробничих підприємств випускати той тип продуктів, який диктує кон'юнктура ринку. Таким чином, галузева ознака того чи іншого підприємства нівелюється, і тому доцільно залучати до співпраці із великими промисловими підприємствами також малих суб'єктів підприємницького сектора економіки. Переваги такої взаємодії не лише сприятимуть відродженню допоміжних виробництв для великих компаній, а й підвищать ринковий потенціал самого підприємницького сектора адміністративно-територіального комплексу.

Стійка рівновага на ринку товарів і послуг для окремих виробничих підприємств характеризується стабільним об'ємом продаж, що оцінює фінансовий результат діяльності таких підприємств як позитивний і, безумовно, впливає на величину їх прибутку. Проте, загалом, ринковий потенціал підприємницького сектора економіки території, що співпрацюватиме із великими компаніями залежатиме ще й від зовнішніх факторів, до яких можна віднести: насиченість ринку товарів, робіт і послуг та попит на ці товари з боку їх замовників. Не останню роль при цьому також відіграє перелік сфери послуг посередників і можливості конкурентного середовища.

Специфіка підприємництва зумовлює потребу в освоєнні нових видів продукції та форм організації виробничої діяльності і ринків збуту. Це, в свою чергу, передбачає новаторські рішення в організації виробничих процесів по виготовленню окремих комплектуючих для промислових підприємств з орієнтацією на нововведення та систематичну і цілеспрямовану інноваційну діяльність підприємств малого бізнесу. В даному випадку інноваційні процеси являються невід'ємною складовою виробничо-господарської діяльності обох суб'єктів господарювання. Вони орієнтовані на оновлення і покращення їх виробничих потужностей через вдосконалення організаційно-економічних відносин.

Співпраця підприємницьких структур із великими підприємствами промислового сектора передбачає такі взаємні переваги для кожної із сторін:

- уникнення посередництва і витрат, що з ним пов'язані;
- реформування маркетингової політики виробничого підприємства;
- стимулювання попиту на продукцію малих підприємств, що збільшує обсяги збуту продукції;
- адекватна реакція на зміну ринкової ситуації промислового підприємництва за рахунок можливості використання інноваційних товарів і послуг підприємств малого і середнього бізнесу, виходячи з цього – ефективна цінова політика і швидка реакція на зміни в ринковій кон'юнктурі.

При побудові нової моделі економічного розвитку країни все більшої ваги набувають процеси інтеграції господарських структур в глобальне світове господарство. Такий поступ неможливий без конкурентоспроможного економічного середовища для формування нової моделі організації виробничо-господарської діяльності в промисловості. Перспективи розвитку сучасної економіки залежать від пошуку нових механізмів ефективного використання економічного потенціалу промислово-виробничих та адміністративно-територіальних комплексів. Саме тому визначальною, на теперішньому етапі ринкових змін, є побудова такої економічної моделі, що визначить перспективи розвитку вітчизняної економіки у напрямку євроінтеграційних процесів.

1. *Варналій З. С.* Мале підприємництво: основи теорії і практики / З.С. Варналій ; 3-є вид., – К. : Знання, 2005. – 302 с.

2. *Говорушко Т. А.* Малий бізнес / Т. А. Говорушко, О. І. Тимченко. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 200 с.
3. *Про стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні: Національна доповідь* / К. О. Ващенко, З. С. Варналій, В. Є. Воротін, В. М. Геєць, Е. М. Кужель, О. В. Лібанова та ін. – К., Держкомпідприємство, 2008. – 226 с.
4. *Дмитриченко Л. И.* Малий бізнес в системі підприємництва : монографія / Л. И. Дмитриченко, А. Н. Химченко. – Донецьк : Каштан, 2005. – 178 с.
5. *Долгальова О. В.* Регулятивна роль держави у сфері малого бізнесу : монографія / О. В. Долгальова ; заг. ред. О. С. Поважного. – Донецьк : Промо, 2005. – 373 с.
6. *Козаченко Г. В.* Малий бізнес: стійкість та компенсаторні можливості : монографія / Г. В. Козаченко [та інші]. – К. : Лібра, 2003. – С. 46.
7. *Козоріз М. А.* Обґрунтування напрямів підвищення капіталізації інноваційно активних підприємств України / М. А. Козоріз, Л. Я. Бенювська // Регіональна економіка. – 2009. – № 1. – С. 106–113.
8. *Кондратюк Т. В.* Державна політика підтримки малого бізнесу : монографія / Т. В. Кондратюк. – К. : Видавничий центр «Академія», 2003. – 112 с.
9. *Литвиненко В. М.* Малий бізнес у світовій економіці : монографія / В. М. Литвиненко. – Київ-Ніжин : Видавництво «Аспект-Поліграф», 2004. – 180 с.
10. *Дані Державного комітету статистики України* [Електронні дані]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
11. *Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року. № 436-IV (із змінами і доповненнями).* [Електронні дані]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
12. *Закон України Про підприємства в Україні від 27 березня 1991 року №887-XII* [Електронні дані]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
13. *«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань регулювання підприємницької діяльності» від 18.09.08 № 523-VI* [Електронні дані]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
14. *Дані Державного комітету статистики України* [Електронні дані] – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
15. *Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 р. №2456-VI* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/>.

Отримано 27.01.2011 р.

П.Ю. Буряк, У.З. Ватаманюк-Зелинская
Роль производственного предпринимательства

в современном развитии промышленного сектора экономики региона

Исследовано влияние вспомогательных производств на экономический потенциал промышленного предприятия. Анализируются основные показатели деятельности субъектов хозяйствования за размерами и видами промышленной деятельности. Акцентируется внимание на необходимости формирования механизма эффективного использования экономического потенциала производственных отраслей промышленного комплекса региона.

Ключевые слова: региональная политика, промышленность, предпринимательство.

P.Y. Buryak, U.Z. Vatamanyuk-Zelins'ka
Role of production enterprise is in modern development
of industrial sector of economy of region

The subsidiary industries influence on economic potential of industrial enterprise is investigated. Basic indicators of industrial enterprises are analysed according to amounts and types of industrial activity. The necessity to form effective economic potential use of manufacturing industries of regional industrial complex is under consideration.

Keywords: regional policy, industrial development, enterprise.